Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Vaststellen Verordening Leningregeling Asbestdaken

Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Eddie van der Waard
Kenmerk	12245066
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening Leningregeling Asbestdaken gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee het aanvragen te faciliteren van leningen door particulieren voor het verwijderen van asbestdaken groter dan 35 m^2 (en, zo mogelijk, het aanbrengen van extra duurzaamheidsmaatregelen).

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Met het vaststellen van de Verordening Leningregeling Asbestdaken wordt het voor eigenaren van asbestdaken in de gemeente Utrecht mogelijk een lening aan te vragen om een asbestdak te vervangen en zo mogelijk, aanvullende duurzaamheidsmaatregelen te nemen (isolatie, zonnepanelen). De gemeente neemt een administratieve rol op zich met het toetsen van aanvragen aan de criteria in de Verordening. De lening zelf wordt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) verstrekt en geadministreerd. De regeling is tot stand gekomen op initiatief van de provincie Utrecht. De gemeente Utrecht sluit zich met dit besluit aan bij diverse andere gemeenten in de regio die de faciliterende rol met het toetsen van aanvragen op zich hebben genomen.

Context

Aanleiding

De stimulering van de aanpak van asbestdaken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gebouweigenaren, gemeenten, provincies en Rijk. Om eigenaren van asbestdaken te stimuleren hun asbestdak te vervangen, heeft de provincie in 2021 het programma "Asbestdaken op nul in 2030" vastgesteld. Sindsdien zijn diverse stimuleringsactiviteiten gestart. Om de financieringsdrempel te verlagen hebben Gedeputeerde Staten een leningregeling vastgesteld.

Deze leningregeling is vooral bedoeld voor particuliere eigenaren van asbestdaken groter dan 35 m², die over weinig of onvoldoende middelen beschikken om dakvervanging zelf te financieren. Deze daken mogen alleen door gecertificeerde asbestsaneringsbedrijven worden verwijderd (de regeling stimuleert daarmee ook de werkgelegenheid). SVn stelt verschillende leningvormen beschikbaar, gemeente en provincie kunnen niet afwijken van deze leningvormen. Deze leningen zijn conform de productspecificaties en het kredietbeleid van SVn.

Dankzij deze verschillende leningvormen kan iedere dakeigenaar tegen een aantrekkelijke rente (zie actuele rentetarieven Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn)) een lening voor de dakvervanging afsluiten. Als zij hun asbestdak laten vervangen biedt dat een koppelkans voor het aanbrengen van dakisolatie en het plaatsen van zonnepanelen op het nieuwe dak. Daarvoor kan geld worden bijgeleend. Ook voor sloop van het hele gebouw met een asbestdak kan geld worden geleend. Voor senioren en de minst draagkrachtige eigenaren zijn speciale leningvormen beschikbaar (Verzilverlening en Maatwerklening).

Gemeenten zijn voor inwoners het logische eerste aanspreekpunt voor hulp bij de asbestdaksanering en vervullen daarom een belangrijke rol in het aanvraagproces. Net als bij andere leningen van het SVn kunnen eigenaren bij de gemeente een aanvraag indienen. De gemeente toetst of de aanvraag aan het bestedingsdoel voldoet aan de hand van de criteria in de Verordening. Vervolgens stuurt de gemeente een toewijzingsbrief aan de dakeigenaar. Met deze brief kan de dakeigenaar een lening bij SVn aanvragen. SVn doet de kredietbeoordeling, verstrekt de lening, administreert de rente en aflossing, beheert de leningenportefeuille en verantwoordt de bestedingen aan de provincie. Gemeenten hoeven zelf geen geld voor de leningen beschikbaar te stellen. Indien een aanvraag niet aan de criteria voldoet, stuurt de gemeente een afwijzingsbrief aan de eigenaar.

De gemeente Utrecht sluit zich met dit besluit aan bij diverse andere gemeenten in de regio die de administratieve rol met het toetsen van aanvragen op zich hebben genomen.

Gemeentelijke financiën

Gemeentelijke financiën hebben geen invloed op dit besluit: de leningen worden verstrekt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) en de inzet die ten laste komt van eigen middelen, gemeentelijke middelen voor de toetsing van aanvragen, is zeer beperkt (zie ook onder 'Financiën').

Juridische context

De gemeenteraad is bevoegd gemeentelijke verordeningen vast te stellen conform artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet.

De provincie stelt het kapitaal voor de uitgifte van leningen beschikbaar aan SVn. De gemeente verstrekt geen (recht op) gelden, er is geen sprake van een gemeentelijke subsidie en/of lening. De

beoordeling van een aanvraag is bedoeld om te toetsen of de te verstrekken lening een doelmatige besteding van (provinciale) overheidsmiddelen is.

De toewijzing op een aanvraag geeft de aanvrager het recht om een lening aan te vragen bij SVn. Hierop is de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. SVn beoordeelt of de lening kan worden verstrekt en sluit vervolgens een leningovereenkomst met de aanvrager af. Hierop is het Burgerlijk Wetboek van toepassing. SVn staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten. Er is geen sprake van risico's op ongeoorloofde staatssteun omdat het voordeel van de leningen niet ten goede komt aan ondernemingen, alleen aan particulieren.

De verwachting is dat er bij de gemeente geen bezwaar gemaakt wordt tegen eventuele afwijzing van aanvragen, en de afdeling Juridische Zaken niet extra belast wordt met het afhandelen van bezwaren.

Beslistermijn
Er is geen specifieke beslistermijn voorzien

Beoogd effect
Het effect van het vaststellen van de Verordening is dat de gemeente leningaanvragen kan toetsen aan de criteria in de Verordening en daarmee eigenaren van asbestdaken faciliteert in het aanvragen van een lening bij SVn. Het uiteindelijke effect is dat dit tot minder asbestdaken in de gemeente leidt.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Na het door de Eerste Kamer in 2019 tegengehouden asbestdakenverbod, is het programma asbestdaken en de middelen hiervoor in de gemeente Utrecht stopgezet. Uit interviews ter inventarisatie van de behoeften van eigenaren van asbestdaken na beëindiging van deze aanpak, bleek dat leningen en de integratie met duurzamere dakoplossingen, zoals zonnepanelen en/of groene daken, het meest gunstig waren voor de eigenaren. Deze lening voldoet aan deze behoefte. De onderstaande raadsbrieven betreffen de reeds afgeronde aanpak van asbestdaken, en zijn hier ter informatie vermeld. De nu voorliggende Verordening staat hier los van.

Raadsbrief 'versnellingsaanpak asbestdaken' (maart 2019)
Raadsbrief 'reactie op toezegging inzet middelen project asbestdaken' (januari 2020)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening Leningregeling Asbestdaken gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee het aanvragen te faciliteren van leningen door particulieren voor het verwijderen van asbestdaken groter dan 35 m^2 (en, zo mogelijk, het aanbrengen van extra duurzaamheidsmaatregelen).
Argumenten	
1.1	De Verordening legt de toetsingscriteria voor de lening vast.
	Het is nodig om de Verordening ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen, zodat de basis wordt vastgelegd voor het toetsen aan de criteria in de Verordening en het afgeven van een toewijzingsbrief. Met deze brief kunnen aanvragers zelfstandig een lening bij SVn aanvragen. De provincie heeft een model-Verordening gemaakt, die door de deelnemende gemeenten 1-op-1 overgenomen kan worden, waardoor alle gemeenten op basis van dezelfde criteria aanvragen toetsen.
1.2	Asbestdaken kunnen een gevaar voor de gezondheid vormen.
	Asbestdaken kunnen gaan verweren en het gevaar bestaat dat er dan asbestvezels vrijkomen. Hoe ouder een dak, hoe meer asbest er in de omgeving vrijkomt. De vezels in asbest zijn kankerverwekkend en gevaarlijk als ze worden ingeademd. Het verwijderen van asbestdaken draagt aan een schonere leefomgeving en milieu doordat er minder asbest in onze leefomgeving is.

	Daarin vinden we het belangrijk dat de sanering van asbestdaken blijft doorgaan, ook al bestaat er geen verbod op deze daken (een voorstel daartoe is in 2019 door de Eerste Kamer verworpen). Bewustwording, ontzorgen en helpen zijn de doelstellingen van de samenwerking.
1.3	De lening verlaagt de drempel voor asbestdakvervanging en kan het nemen van aanvullende duurzaamheidsmaatregelen stimuleren.
	In de gemeente Utrecht zijn nog ongeveer 600 asbestdaken groter dan 35 m2, met name in de buitengebieden van Utrecht. In 2020 heeft de gemeente door middel van interviews de behoefte van deze dakeigenaren in kaart gebracht. Hieruit bleek dat de eigenaren het meest gebaat zijn bij leningen en koppeling met duurzamere daken, zoals zonnepanelen of een groen dak. Vanwege financiële redenen kunnen enkele particulieren niet de stap maken om hun asbestdak te vervangen en blijft asbest in onze leefomgeving aanwezig. Met het beschikbaar komen van een leningregeling voor particulieren wordt de (financierings)drempel voor asbestdakvervanging verlaagt. De leningen kunnen, naast asbestdakvervanging ook worden gebruikt om duurzame maatregelen te realiseren zoals dakisolatie, zonnepanelen, een groen dak en zelfs de sloop van het gebouw. Hiermee voldoen we aan de behoefte van de dakeigenaren.
1.4	Als de gemeente niet meewerkt kunnen eigenaren van asbestdaken geen lening aanvragen.
	Diverse gemeenten in de provincie Utrecht hebben reeds een Verordening vastgesteld en de lening beschikbaar gesteld, andere gemeenten zijn dit op korte termijn van plan. Deelnemende gemeenten maken gebruik van de model-verordening van de provincie, waardoor overal dezelfde toestingscriteria worden gehanteerd. Mede gezien de beperkte inzet van ambtelijke uren die de lening met zich meebrengt voor de gemeente zou het jammer zijn als Utrecht als grootste gemeente niet meedoet.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Het aantal aanvragen per jaar (en daarmee het aantal uren dat de gemeente aan toetsing moet besteden en kosten voor de RUD voor het behandelen van de sloopmeldingen) is variabel.
	In de gemeente Utrecht zijn ongeveer 600 asbestdaken groter dan 35m^2. Het is moeilijk om vooraf te voorspellen hoeveel aanvragen er komen. De provincie schat in dat er gemiddeld vijf tot tien aanvragen per jaar worden ingediend. Voor de afhandeling daarvan is dekking (zie hieronder).

Financiën

De totale kosten van het beoordelen van een aanvraag en uitvoering van de sloopmelding zijn ongeveer €1.000 per aanvraag. Vanuit het programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving en Erfgoed, onderdeel Leefomgeving en Ondergrond is jaarlijks €10.000 dekking beschikbaar. Dit betekent dat we jaarlijks ruimte hebben voor het behandelen van ongeveer 10 aanvragen.

De provincie heeft voor de leningen 5 miljoen euro gereserveerd en draagt, samen met het Rijk, alle risico's. De gelden worden rechtstreeks aan SVn beschikbaar gesteld; de gemeente speelt hierin geen rol. Het leningaanbod loopt tot en met 2028 of eindigt eerder als het provinciale budget is beleend (en er geen aanvullend budget beschikbaar komt).

Meer saneringen van daken leiden tevens tot meer werk op gebied van de wettelijke taak voor het beoordelen van sloopmeldingen en asbestinventarisaties die daar onderdeel van uitmaken. Deze wettelijke taak wordt door de RUD uitgevoerd. Bij de RUD worden momenteel ongeveer 1.800 aanvragen per jaar behandeld, de RUD heeft capaciteit voor 2.000 aanvragen. Door deze lening is de verwachting dat de RUD niet in capaciteitsproblemen komt.

Vervolg
De verordening wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad en op Overheid.nl en treedt vijf weken na bekendmaking in werking.
De Algemeen Directeur neemt na vaststelling en bekendmaking van de verordening een ondermandaatbesluit. Daarmee worden functionarissen bij de Ontwikkelorganisatie Ruimte (Opgave Gezond Leefklimaat) bevoegd tot het nemen van de goedkeuringsbeslissingen. Dit besluit geldt tot 1 januari 2025, het mandaat wordt in de Mandaatregeling 2025 definitief geregeld.

Participatie
Er heeft geen gemeentelijke participatie plaatsgevonden over dit voorstel. Omdat de regeling door de provincie is opgezet, is er op dat niveau (door de provincie) wel gesproken met belanghebbenden.

Communicatie
Om eigenaren over de beschikbaarheid van de leningen te informeren is een communicatieplan opgesteld. De provincie heeft een set communicatiemiddelen en een communicatiehandreiking beschikbaar gesteld, om de doelgroep te informeren over de mogelijkheid om een gunstige lening af te sluiten voor asbestdakvervanging, dakisolatie en zonnepanelen. Hiermee kunnen artikelen worden geplaatst op de gemeentelijke website, huis-aan-huisbladen en sociale media. Op de gemeentelijke website komt een pagina met uitleg over de regeling en een digitaal aanvraagformulier.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Verordening Leningregeling Asbestdaken gemeente Utrecht

Bijlagen informatief
-